

SÄÄKSISÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2013

1. Yleistä

Vuosi 2013 oli säätiön 24. toimintavuosi.

Säätiö toteutti vuoden aikana tavanomaisen toimintansa lisäksi kolme laajahkoa ja varsin suuritöistä hanketta: Kainuun sääksen tekopesäohjelman, Kanta-Hämeen maakuntalinnun tekopesäohjelman ja Pohtiolammen lintukosteikon perustamistyöt.

Vuosi oli erittäin työntäyteinen ja kiireinen. Kenttätöissä pystyttiin käytännössä tekemään juuri ja juuri se, mikä käytettävissä olevilla resursseilla harrastajavoimin oli ylipäätään mahdollista toteuttaa. Molemmat tekopesäohjelmat saatiin vietyä suunnitelmien mukaisesti päätökseen, jos kohta sangen suuritöiset loppumaksatukset pystytään hakemaan vasta kevättalvella 2014.

Syksyllä säätiö haki apurahaa Koneen Säätiöltä ja Suomen Kulttuurirahastolta kouluyhteistyöhankkeeseen (satelliittisääkset). Niin ikään järjestettiin varsin laaja merkkipäiväkeräys Pertti Saurolan 75-vuotispäivän yhteydessä. Myös Pohtiolammen kesäkausi oli perin vilkas ja sisälsi kuvauspalveluiden lisäksi useita monimuotoisia tapahtumia, kuten pienryhmien vierailuja ja lasten kesätapahtuman. Lisäksi tehtiin varsin laajoja kiinteistön huoltotöitä.

Yksi mielenkiintoinen yhteistyöhanke toteutettiin Suomen Metsäyhdistys ry:n kanssa. Metsäyhdistys järjesti koululaisille suunnatun metsävisa 2014 kisan, johon suunnittelimme yhden sääksiaiheisen tehtävän. Eräänlainen uusi aluevaltaus oli myös Hämeenlinnan kouluista valittujen kahdeksan eri luokan linturetket Pohtiolammelle.

Pohtiolammen sääksikeskuksen eri toimintoja ylläpidettiin aikaisempien vuosien tapaan yhteistyössä Taigabird Oy:n kanssa.

2. Säätiön hallitus, työvaliokunta ja muu henkilöstö vuonna 2013

2.1 Säätiön hallitus

Ilmari Häkkinen; puheenjohtaja, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Vesa Hyyryläinen; varapuheenjohtaja, Paltamo (BirdLife Suomi)

Markku Hyvärinen; jäsen, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Patrik Byholm; jäsen, Helsinki (petolintututkimuksen asiantuntija)

Risto Mattila; jäsen, Kangasala, Kuhmalahti (talouselämän asiantuntija)

Jukka Leskelä; jäsen, Nurmijärvi (talouselämän asiantuntija)

Terho Poutanen; jäsen, Espoo (Suomen Luonnonsuojeluliitto ry)

Jari Valkama; jäsen, Turku (Luonnontieteellinen keskusmuseo/Eläinmuseo)

Simo Loisa; jäsen, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Säätiön toiminnanjohtajana on toiminut **Juhani Koivu** Hämeenlinnasta.

Säätiön hallituksen jäsenille eikä toiminnanjohtajalle ole maksettu palkkoja, eikä minkäänlaisia palkkioita säätiön mistään töistä.

Säätiön hallitus piti vuoden aikana kaksi kokousta. Toinen kokous oli sähköpostikokous.

2.2 Työvaliokunta

Työvaliokunnassa ovat työskennelleet:

Markku Hyvärinen, puheenjohtaja

Juhani Koivu, sihteeri (tekopesäohjelma ym.)

Harri Koskinen, jäsen (tekopesäohjelma)

Panu Villanen, jäsen (kouluyhteistyö)

Vesa Hyyryläinen, jäsen (Kainuun sääksioprojekti)

Anu Turku, jäsen

Pasi Leinonen, jäsen (webmaster)

Simo Loisa, jäsen

Jarmo Allonen, jäsen

Risto Mattila, jäsen (kuvauspalvelut)

Heikki Kainulainen, jäsen

Jorma Yrjölä, jäsen (yhteydet Italiaan, videopalvelu)

Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Lisäksi järjestettiin useita puhelin- ja sähköpostineuvotteluja, joista muutamat koskivat vain osaa työvaliokunnan jäsenistä. Niin ikään työvaliokunta järjesti Pohtiolammella useita talkoita sääksialtaan huoltotöiden merkeissä.

2.3 Säätiön palveluksessa olleet työntekijät

Pohtiolammen oppaana ja huoltomiehenä työskenteli 1.6. – 30.11.2013 **Jouko Ylönen** Kangasalta. Hänen palkkaukseensa saatiin palkkatuki (perusosa) työvoimatoimistolta. Palkkauksesta vastasi **Taigabird Oy**. Palkkamenot puolitettiin Taigabird Oy:n ja säätiön kesken.

Kari Pajula työskenteli huoltomiehen tehtävissä sääksikeskuksessa ajalla 8.4. – 31.12.2013. Hänen palkkauksestaan vastasi Kangasalan kunta.

Molemmat huoltomiestä tekivät 6,5 tunnin pituista työpäivää.

Kangasalan TE-toimisto ja kunta tarjosivat lisäksi yhden pitkäaikaistyöttömän henkilön, **Cristian Salmisen**, säätiölle työkokeiluun, mutta Salminen sairastui oikopäätä ja työkokeilu jäi vain kolmen päivän perehdyttämisjakson mittaiseksi.

2.4. Henkilöstö säätiön muissa tehtävissä

Säätiön tilintarkastajana toimi **Heikki Itkonen** (HTM).

Varatilintarkastajana toimi **Aulikki Vuorela** (HTM) Hämeenlinnasta.

Säätiön kirjanpitäjänä on toiminut FL **Jaakko Ansaharju** (Manageat Ky.).

Säätiön kotisivujen ylläpidosta vastasi **Pasi Leinonen**. **Yrjö Kuronen** avusti säätiötä kotisivujen kehittämisessä erityisesti Pohtiolammen kuvauspalveluiden tilaussovelluksien osalta. Säätiön tiedottajana toimi **Terho Poutanen**. **Juhani Koivu** on toiminnanjohtajan tehtävien lisäksi vastannut säätiön rahastonhoitajan tehtävistä ja sääksikeskuksen toiminnanjohtajan tehtävistä. Niin ikään hän on toiminut Kanta-Hämeen maakuntalinnun suojeluhankkeen hankevastaavan tehtävissä (EU-hanke) sekä yhteyshenkilönä eri hankkeiden koordinoinnissa.

Harri Koskisen johdolla ja toimenpitein on toteutettu sääksien tekopesäohjelmaa sekä Kanta-Hämeessä että pienessä määrin myös Lapissa.

Vesa Hyyryläinen on johtanut Kainuun sääksiprojektia. Hän on myös toiminut ”Kainuun sääksien tekopesäohjelma 2012 – 2013” hankevastaavana (EU-hanke). Lisäksi hän on toiminut sääksiasiantuntijana lukuisissa Pohjois-Suomen tuulivoimahankkeissa ja monissa soiden käyttöä hyödyntävissä hankkeissa.

3. Sääksikeskuksen toiminta vuonna 2013

3.1 Pohtiolammen vesien säännöstelypato ja vesien johtaminen allasalueille

Säännöstelypadon korjaustyötä jouduttiin siirtämään yhä tuonnemmaksi. Pirkanmaan ELY-keskukselta löytyi tieto, jonka mukaan vesioikeuden päätös vuodelta 1962 on sälyttänyt padon hoito- ja käyttövastuun Saarioinen Oy:lle, joka tuolloin isännöi Pohtiolammen kalalaitosta. Nyt asia etenee niin, että Taigabird Oy on ottanut yhteyden Saarioinen Oy:n, joka selvittelee asian taustaa heidän näkökulmastaan käsin. Tämä Saarioisten aikoinaan hakema vesien sääntelyä koskeva päätös pyritään nyt purkamaan (tai siirtämään säätiölle) mahdollisimman pienin kustannuksin.

3.2 Pohtiolammen kosteikkohanke

Kesän aikana suoritettiin allasalueella vielä jonkin verran pensaikon raivaustöitä. Lisäksi kaadettiin muutamia puita, jotka olivat raivattavan allasalueen vaikutuspiirissä. Niin ikään neuvoteltiin Elenian kanssa allasalueella sijaitsevan muuntajan ja sähkölinjan purkutöistä. Sähkölinjan ja muuntajan siirtotyö on luvattu toteuttaa vuoden 2014 aikana.

Kosteikkoalueen kaivutyöt aloitettiin syyskuulla. Allasalue valmistui kaivutöiden osalta marraskuulla. Työ toteutettiin Suomen Riistakeskuksen kosteikkohankkeena. Säätiön varoja ei kaivutyöhön jouduttu käyttämään lainkaan. Sääksisäätiö ja Taigabird Oy osallistuivat kuitenkin koko hankkeen ajan käsityötä vaativiin monimuotoisiin aputöihin. Kosteikkoalueelle lasketaan vesi keväällä 2014.

Taigabird Oy on lupautunut rakentamaan omalla kustannuksellaan yleisötornin kosteikon reunamalle. Tornin pylväät pystytettiin jo syksyllä 2013, mutta muilta osin torni rakennetaan keväällä 2014. Kohteelle vedettiin myös jo maakaapeli tornin sähköistystä varten. Tornin piirustukset on jo lähetetty kunnan rakennustarkastajalle hyväksymistä varten.

3.3 Nettikamerapalvelu

Yrjö Kurosen ja **Pasi Leinosen** toimenpitein toteutettiin edelleen sääksien ravintolammikolla saalistavien sääksien kameraseurantaa koko kesäkauden ajan. Yrjö Kuronen laati vielä kuva-aineistoihin pohjautuvat asianmukaiset yhteenvedot ja sääksien iskuilastot kesäkaudelta 2013. Lisäksi hän tallensi vanhaan tapaan kesän aikana karttuneen kuva-aineiston mahdollista myöhempää tutkimuskäyttöä varten ulkoiselle kovalevyille.

Pohtiolammen allaskameran suosio kasvoi sen käyttöaikana varsin suureksi. Ajanjaksolla 29.3.2008 – 11.1.2014 kamerasivuilla kävi kaikkiaan 260.000 kävijää 138 eri maasta. Erillisiä käyntikertoja karttui noin 339.000 kappaletta.

Kameraseuranta palveli erinomaisesti myös kohteen turvajärjestelyjä. Kesän aikana saatiin kameran avulla kiinni ja tunnistettua mm. kahdet kalavarkaat.

Valitettavasti allaskamerapalvelua ei voida ainakaan nykymuotoisena jatkaa kesällä 2014, koska liikkuvaa videokuvaa välittävä Bambuser-palvelin teki kaikista välityspalveluistaan maksullisia vuoden 2014 alusta lukien. Nyt tutkitaan, voitaisiinko kuvaa altailta välittää jollakin muulla kohtuuhintaisella tekniikalla.

3.4 Pää- ja huoltorakennuksen maalaustyö

Kesäkauden aikana puhdistettiin ja maalattiin Pohtiolammen päärakennus ja pihapiirissä sijaitseva huoltorakennus. Kohteen yleisilme koheni oleellisesti näiden huoltotoimenpiteiden ansiosta. Työ tehtiin osittain talkootyönä, mutta päävastuun maalauksesta kantoivat säätiön huoltomiehet.

3.5 Päärakennuksessa sattuneen vesivahingon korjaustyö

Päärakennuksen lämminvesivaraaja puhkesi yllättäen toukokuulla 2013. Vettä pääsi valumaan jonkin verran rakenteita pitkin ylivuotoaltaan ohitse rossipermannon eristeisiin. Näin ollen lattia jouduttiin syksyllä avaamaan ja kuivaamaan huolellisesti. Korjaustyön teki Taigabird Oy. Säätiön vakuutus kattoi vahingosta aiheutuneet kustannukset, 500 euron omavastuu pois lukien.

3.6 Sääksikeskuksen eri työkohteille saatu talkootyön tuki

Vanhaan tapaan sääksikeskuksen kenttä- ja hallintotyöt (pl. huoltomiesten tehtävät) toteutettiin kokonaisuudessaan talkootyön periaatteella.

Pohtiolammen talkootöihin osallistuivat seuraavat henkilöt:

- Yrjö Kuronen	300 tuntia	(kameraseurannan järjestelyt, varauskalenteriohjelma, tallennukset)
- Veikko Haake	8 tuntia	(sähkötyöt)
- Jouko Alhainen	80 tuntia	(kosteikkotyöt yms. yleisjärjestelyt)
- Risto Mattila	50 tuntia	(altaiden huolto yms., traktori ml.)
- Petri Uronen	8 tuntia	(materiaalihankinnat, kuljetukset yms.)
- Jouko Ylönen	50 tuntia	(lumityöt, saukkojen torjunta, kalahuolto)
- Kari Pajula	<u>20 tuntia</u>	(allashuolto, tarkastuskäynnit)
siirto	516 tuntia	

siirto	516 tuntia
- Pasi Leinonen	25 tuntia (allashuolto, kamerapalvelut)
- Simo Loisa	25 tuntia (allashuolto yms.)
- Juha Kairesalo	20 tuntia (maalaustyöt)
- Juhani Koivu	450 tuntia (kohteen sekalaiset työt)
Talkootyöt yhteensä	1036 tuntia

Tunnit on arvioitu pääpiirtein. Eri henkilöiden kohdalla niissä saattaa olla muutamien tuntien heittoja puoleen tahi toiseen.

Säätiö kiittää kaikkia hankkeisiin osallistuneita saamastaan arvokkaasta tuesta.

3.7 Hämeenlinnan seudun yläkoululaisten vierailut Pohtiolammella

Säätiö on jo pitkään valmistelut ympäristönsuojeluun liittyvän koulu yhteistyön kehittämistä yhteistyössä Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa. Käytännön toimintamuotojen toteuttaminen on kuitenkin ollut kiinni pitkälti kaavailtujen hankkeiden rahoituksesta. Nyt onnistuimme neuvottelemaan tähän tarkoitukseen 3.000 euron suuruisen apurahan Martta Helvi Toivosen rahastolta. Apuraha mahdollisesti toteuttaa keväällä 2013 kahdeksan (8) koululaisille suunniteltua linturetkeä Pohtiolammelle. Kohderyhmäksi valittiin tällä kerralla Hämeenlinnan eri koulujen yläasteiden oppilaat. Hankkeen johtajaksi kutsuttiin **Panu Villanen**. Alla suora lainaus hankkeen johtajan raportista:

Kevätmuutto sääksen silmin

Hämeenlinnan seudun yläkoululaiset sääksikeskuksella

Panu Villanen

Tätä kirjoittaessani, tasan vuosi aikaisemmin olin toisella puolella maapalloa, ja toistakymmentä metriä merenpinnan alapuolella. Sähköposti tavoitti kuitenkin kaukaakin ja sain miellyttävän viestin, lähettäjä oli J. Koivu. Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistys ry. ja Sääksisäätiö aikoi panostaa nuorten ympäristökasvatukseen, ja toiveena olisi, että työskentelisin työrukkasena koulun ja em. toimijoiden välillä. Heti kotomaahan palattuani pidimme kokouksen. Päätimme mahdollistaa kaikille luonnonsuojeluyhdistyksen alueen yläkouluille retken Pohtiolammen sääksikeskukseseen ja matkan varrella oleville lintukeräymäpaikoille. Myös Kymppi-hanke piti suunnitelmaa tärkeänä osana maakunnallista ympäristökasvatustyötä ja lähti hankkeeseen mukaan edistääkseen nuorille suunnatun ympäristömyönteisen "työkalan" kehittämistä.

Allekirjoittanut laati retki-/opetusohjelman, tiedotteen rehtorille ja biologian lehtoreille sekä kilpailutti kuljetusyhtiöt oppilaskuljetuksia varten ja anoi vaadittavan kuljetusrahatarpeen mukaisen apurahan Martta Helvi Toivonen -rahastolta (2960€), johon saatiin myönteinen päätös. Koulujen (8 yläkoulu: kanta-Hämeenlinna 6 kpl, Iittala, Hattula) halukkuus retkille oli 100 % ja hyvissä ajoin ennen retkiä vaaditut luvat ja tiedottaminen niin koteihin, kuljetusyhtiölle kuin koulun sisälläkin oli hoidettu. Retkiaikataulu laadittiin edellisvuosien päivittäisten sääksien iskuhuippujen mukaan, mikä on keväällä huhtikuun loppupuolella. Siten retket ajoitettiin ajalle 18.4. - 29.4.2014.

Koulut saivat itse päättää sen, mikä ryhmä (luokka/ikäryhmä/kerho) pääsi retkelle mukaan. Halukkaita olisi ollut enemmän kuin oli mahdollisuus retkille ottaa. Opettajien ilmoittamien 7-9 luokkalaisten oppilaiden yhteismäärä retkien aikana oli 159 kpl ja aikuisia 20. Jokainen sääksialtailla vierailut ryhmä näki sääksen iskut lähietäisyydeltä. Oppilaiden kiinnostus sääksien tarkkailuun oli ihailtavaa. Harvoin murrosikäinen malttaa puberteettiryhmän paineessa olla asiallisesti hiljaa toista tuntia kerrallaan lätäkkoa tuijottaen. Sääksen iskiessä tahtoa löytyy. Toki seesteisimpinä hetkinä retken vetäjä järjesti lintujen ja luonnon tarkkailua sääksittä. Jälkikäteen lähetin kyselyn retkestä mukana olleille lehtoreille. Vastausprosentti oli jälleen tasan 100. Kaikissa vastauksissa retkeä pidettiin onnistuneena, ja vastaavanlaisia retkiä toivottiin lisää.

*Kymppi-hanke tuotti retkestä videon, jossa BG-lehtori Riitta Papusen Kaurialan koulun 9-luokan oppilaat ovat Kevät muutto sääksen silmin – retkellä. Video on katsottavissa osoitteessa:
<http://www.youtube.com/watch?v=GnGIcb8ApgA>
 (helpoiten videon näkee kirjautumalla YouTubeen ja kirjoittamalla tekstikenttään - Sääksen silmin)*

3.8 Sääksikeskuksen muu toiminta, näyttelyt, vierailut yms.

Sääksikeskuksen kävijämäärä asettui arviolta jokseenkin samalle tasolle kuin kesäkaudella 2012.

Perinteiseen tapaan säätiön joukkue ”Pandion” osallistui valtakunnalliseen Tornien taisto -tapahtumaan. Tilaisuudessa esiteltiin lintuharrastusta noin 20:lle kohteella vierailleelle luonnonystävälle. Joukkueemme havaitsi kisan aikana 61 lintulajia. Joukkueen johtajana toimi Olli Lehtimäki.

Kahviossa oli koko kesäkauden ajan esillä Risto Mattilan, Simo Loisan, Pasi Leinosen ja Klaus Olsenin kuvanäyttely.

Kesän aikana Pohtiolammella vieraili myös monia säätiön työtä tukeneita henkilöitä tutustumassa sääksikeskuksen toimintaan. Mauri Rautakarin koko päivän kestänyt tutustumiskäynti oli yksi säätiön kannalta tärkeimmistä ja mieliinpainuvimmista vierailuista.

Saukot aiheuttivat talvikaudella 2012/2013 säätiölle pahan kalatappion. Ne olivat onnistuneet repimään varastoaltaan tuloveden päässä olevaan ritilään noin 10 – 12 cm halkaisijaltaan olevan aukon, josta altaan kaikki kalat olivat päässeet karkaamaan Wääksynjokeen. Vahingon rahallinen arvo lienee muodostunut noin 2.000 euroksi. Toki on muistettava, että välilliset haitat olivat rahalliselta arvoltaan moninkertaiset. Vakuutukset eivät nykyisin korvaa minkäänlaisia kalatappioita.

Piilokojujen vuokrausaste oli edellisten kesien tapaan varsin korkea. Kojuvuokrana saadut tulot hupenivat kuitenkin varsin tarkoin kalahankintoihin, kalarehuihin, kohteen moniin saneeraustöihin ja uuden kosteikon vaatimiin huoltotöihin, kuten tien perusparannukseen.

Sääksiaiheisia tuotteita oli vanhaan tapaan kaupan sääksikeskuksen kahviossa. Taloudellinen lamakausi näkyi kuitenkin myös tuotemyynnissä, sillä se oli arviolta 25 % pienempää, kuin 2000-luvun alkukesinä. Parhaiten tekivät edelleen kauppansa T-paidat ja linnunpöntöt.

Erilaisille ryhmille järjestettiin opastettuja vierailuja sääksitornilla kaikkiaan noin 15 eri kertaa. Oppaina tilaisuuksissa toimivat Juhani Koivu ja Jouko Alhainen.

Kangasalan matkailurenkaan koordinoima Lasten kesätapahtuma sai jälleen erinomaisen suosion. Pohtiolammella oli Taigabird Oy:n ja säätiön järjestämä leikkimielinen luontopolku ja lisäksi monet osanottajaperheet vierailivat lisäksi sääksitornilla. Pohtiolammella tapahtumaan osallistui noin 450 lasta.

Taigabird Oy harjoitti aikaisempien vuosien tapaan kahvila- ja luontomatkailetoimintaa Pohtiolammella.

4. Säätiön osallistuminen erilaisiin linnustonsuojelu- ja tutkimushankkeisiin

4.1 Kainuun sääksen tekopesäohjelma 2012 -2013

Kainuun sääksen tekopesähanke jatkui myös maastotöiden osalta heti tammikuulla. Hanke oli edellisenä vuonna edennyt tasan puoliväliin. Toisin sanoen vuonna 2012 oli saatu rakennettua hyväksytyä 15 hankepesää.

Vuoden 2013 pesätavoite saavutettiin marraskuulla, jolloin viimeinen hankepesä rakennettiin Hyrynsalmelle. Hankealueelle rakennettiin siis vuosina 2012 – 2013 kaikki suunnitellut pesät: yhteensä 30 tekopesää. Lisäksi projektiryhmä rakensi 10 sellaista pesää, joiden sijaintipaikka oli hankealueen ulkopuolella. Pesistä noin kolmasosa on rakennettu tukemaan alueen luontomatkailetoimintaa. Nämä tekopesät on sijoitettu lähelle valmiita vaellusreittejä tai vesistöjen rannoille siten, että matkailijat voivat lintuja häiritsemättä tarkkailla pesiviä sääksiä etäältä.

Hankeeseen sisältyi myös kansainvälistä yhteistyötä. Italialainen Fabrizio Carbone ja Alessandro Troisi kuvasivat videon sääksen tekopesän rakentamisesta Kainuussa. Sääksivideo on tarkoitus sisällyttää RAI television ohjelmistoon Italiassa. Video saadaan myös Kainuun työryhmän käyttöön.

Hankkeen kaikki kenttätöitä tehtiin talkootöinä. Talkootunteja kertyi vuonna 2013 noin 650. Työssä olivat mukana Jaakko Ljokoi, Rauno Juntunen, Jukka Leinonen, Risto Leinonen, Juha Karjalainen, Raija Karjalainen, Heljä Pylvänäinen, Kalevi Pylvänäinen, Tapio Pylvänäinen ja Vesa Hyyryläinen (yhteensä 10 henkilöä).

Hankkeen johtajana on toiminut **Vesa Hyyryläinen**, tiedotusvastaavana **Heljä Pylvänäinen** ja rahastonhoitajana **Tuula Heikkinen**.

Talkootyötunteja kertyi koko hankkeen aikana (2012 – 2013) yhteensä siis noin 1250. Hankkeen loppumaksatus haetaan keväällä 2014.

4.2 Kanta-Hämeen maakuntalinnun (sääksen) tekopesäohjelma 2012 – 2013

Kanta-Hämeen maakuntalinnun suojeluhanke 2012 – 2013 saatiin Kainuun hankkeen tavoin kenttätöiden osalta päätökseen vuoden lopussa. Hankkeen aikana maakuntaan rakennettiin kaikkiaan 45 uutta tekopesää. Aivan kaikki rakennetut pesät eivät kuitenkaan sijaitse hankealueen sisällä, joten osa pesistä jouduttiin jättämään pois EU-hankkeesta.

Pesiä rakennettiin yksityisten, metsäyhtiöiden, metsähallituksen, yhteisöjen ja kuntien maille. Hämeenlinnan kaupungin metsälohkoille jäi vielä reserviin useita mahdollisia pesäpaikkoja, joihin voidaan rakentaa pesiä vuosina 2014 - 2015. Tekopesät rakennettiin valtaosin sääksien sellaisille vanhoille pesäpaikoille, joista lintujen itsensä rakentamat pesät olivat syystä tahi toisesta vuosien saatossa joko pudonneet tahi jopa pesäpuut kaatuneet.

Hankkeen johtajana toimi **Juhani Koivu**. **Harri Koskinen** vastasi rakennustyöstä ja paikkasuunnittelusta. Käytännön kenttätöihin osallistuivat Simo Loisa, Väinö Valkeila, Harri Salo, Lea Koskinen, Joonas Koskinen, Tero Niskanen, Hannu Laurila ja Lauri Lindberg. **Risto Mattila** oli yhdellä tekopesällä kuvaamassa rakennustyötä pienoishelikopterilla. Pienoiskopterin käyttö mullistaa täysin tämän tyyppisten hankkeiden dokumentoinnin. Talkootunteja vuonna 2013 karttui kaikkiaan noin 600.

Jorma Yrjölä kuvasi ja valmisti videon tekopesän rakentamisesta. Video on pituudeltaan noin 9 minuuttia.

Talkootunteja hankkeelle karttui vuosina 2012 ja 2013 yhteensä noin 1140.

4.3 Osallistuminen valtakunnallisen sääksitutkimuksen kenttätöihin

Säätiö jatkoi edelleen pitkäaikaisten Lapin ja Kaakkois-Suomen sääksiprojektien kenttätöiden tukemista pienin apurahoin. Inarin ja Utsjoen sääksien pesätarkastukset ja poikasten rengastukset on jo vuosia jouduttu hoitamaan säätiön työryhmän toimenpitein. Lasse Iso-Iivarin jäätyä eläkkeelle Kevon tutkimusaseman kenttätöistä, ei uusia sääksirengastajia ole tuolle alueelle vielä löydetty.

Sääksien pesätarkistuksiin ja rengastustyöhön osallistuttiin Hämeessä professori Pertti Saurolan johdolla aikaisempien vuosien tapaan.

Vesa Hyyryläisen johdolla jatkettiin Kainuun sääksien seuranta- ja suojeluhanketta. Vuosien työ on tuottanut jo niin hyvän tuloksen, että seurannan piiriin on saatu jo kutakuinkin yhtä monta pesäpaikkaa, kuin Hämeessäkin. Kainuussa sääksen poikaset on varustettu lukurenkain.

Sääksien siirtoistutusprojekti Portugaliin jatkui suunnitellulla tavalla. Vuonna 2013 siirrettiin viisi sääksen poikasta. Säätiö avusti hanketta lähinnä sopivien poikasten etsimisessä ja niiden noutamisessa pesäpaikoilta Valkeakosken lintuhoitolaan, jossa eläinlääkäri tarkasti poikaset ja niille annettiin seleeniannokset. Lisäksi poikaset varustettiin lukurenkailla ja ne ruokittiin kolmesti ennen rasittavaa lentomatkaa. Säätiön antama kuljetusapu hankkeelle on varsin merkittävä. Työhön osallistuivat Harri Koskinen ja Juhani Koivu.

4.4 Satelliittisääkset Ilmari, Heikki ja Lalli

Satelliittisääksi Ilmari palasi keväällä vanhalle pesäpaikalleen Hattulaan. MTV:n kymppiutiset kävi tervehtimissä Ilmariä sen kotipesällä heti sen saavuttua muuttomatkaltaan.

Heikki Kainulainen järjesti kevättalvella 2013 yhden uuden lähettimen rahoituksen. Lähetin valjastettiin Heikiksi nimetylle sääkselle Kittilässä 27.7.2013.

Raimo Uusitalon johdolla valjastettiin Kokemäellä myös yksi uusi lähetsääksi. Tämä koirassääksi nimettiin synnyinpaikkansa (Köyliö) mukaisesti itseoikeutetusti Lalliksi. Linnulle valjastettiin puolalainen GSM-tekniikkaa hyödyntävä lähetin, joka on hankintahinnaltaan oleellisesti edullisempi, kuin Argos -lähettimet. Lähetin toimi yllättävän luotettavasti ainakin Lallin syysmuuton aikana.

Lisätietoja satelliittisääksistä osoitteessa www.luomus.fi/satelliittisaakset.

4.5 Nettikamera Janakkalan Kesijärvellä

Pesäkameran ylläpitoa Janakkalan Kesijärven pesällä jatkettiin kesäkaudella 2013. Linnut palasivatkin pesälle keväällä ja jopa parittelivatkin pesän reunalla, mutta muuttivat sitten yllättäen juuri ennen muninnan alkua Leppilammen takaiselle varapesälle (900 m). Pesintä onnistui Leppilammella.

Anu Turku kävi lävitse ulkoiselle kovalevyllä tallennetun koko kesän kuva-aineiston, jolloin todettiin, että pesällä vierailee ilmeisen säännöllisesti näätä. Sääkset olivat aivan ilmeisesti tiedostaneet näätävaaran ja muuttaneet toiselle pesälle. Keväällä 2014 pesäpuu varustetaan näätäestein, jolloin ainakin tämä vaara saadaan eliminoitua.

Pesäkamerasta tuli säätiölle kesän aikana kymmeniä tiedusteluja, joissa ihmiset huolestuneina tiedustelivat sitä, että miksi sääkset eivät pesi.

Pesäkamera on yhä vireessä pesäpaikalla, jos kohta akut (4) noudettiin talvihuoltoon.

5. Säätiön myöntämät apurahat vuonna 2013

Säätiö myönsi kokouksessaan 16.2.2013 seuraavat apurahat:

1) Arto Kalliola , Littoinen	
”Säätiön viestintäpalveluiden kehittämiseen”	1.000,00
2) Pertti Koskimies , Kirkkonummi	
”Kaakkois-Suomen sääksi-projektin kenttätyöt”	<u>400,00</u>
Siirto	1.400,00

Siirto	1.400,00
3) Harri Koskinen , Mäntsälä Työryhmä: Tero Niskanen, Hämeenlinna ”Sodankylän, Inarin ja Utsjoen sääksi-projektin kenttätyöt”	600,00
4) Jouko Kivelä ja Risto Vilen , Kouvatsa ”Alueen tekopesäverkoston kehittäminen ja sääksiemojen rengastustyö”	300,00
5) Tero Sivonen , Helsinki ”Sääksiaiheinen pro gradu tutkielma”	300,00
6) Kalevi Rutonen , Pielavesi ”Tekopesien rakentaminen ja rengastustyö”	400,00
7) Pia Rännänen , Kuusamo ” <u>Kuusamon alueen sääksi-hanke</u> ”	500,00
Apurahat yhteensä	3.500,00

6. Säätiön kotisivut

Säätiön kotisivujen uusintatyö on ollut vireillä koko vuoden ajan. Se on vaikeuttanut oleellisesti sivujen joustavaa ylläpitoa ja päivityksiä. Sivut on tarkoitettu rakentaa Joomla -pohjaisiksi, jolloin niiden ylläpito tulisi paljon nykyjärjestelmää yksinkertaisemmaksi.

Kotisivujen ja säätiön facebookin ylläpidosta on vastannut **Pasi Leinonen**. Uusi netin kautta toimiva piilokojujen tilausjärjestelmä osoittautui varsin toimivaksi. Järjestelmä hankittiin keväällä 2013 palvelunostona Note Shot Oy:ltä. Toki tässäkin järjestelmässä on omat heikot puolensa, mutta kokonaisuutena järjestelmä vaikutti ensimmäisen täyspitkän käyttökauden jälkeen jokseenkin luotettavalta ja toimivalta.

Yrjö Kuronen avusti kotisivupalvelua vielä piilokojujen varausjärjestelmään liittyvissä kysymyksissä.

7. Tiedotustoiminta, retket, luennot ja yleisötilaisuudet

7.1 Tiedottaminen

Säätiön tiedotusvastaavana on vuoden aikana toiminut **Terho Poutanen**.

Säätiön omia tiedotteita julkaistiin kaikkiaan neljä. Tiedotusvälineiden kiinnostus sääksen suojelutyötä kohtaan oli edelleen erittäin aktiivista. Valtakunnan eri lehdissä julkaistiin useita sääksiasioita koskevia artikkeleita ja uutisia. Television uutislähetyksissä oltiin mukana useita eri kertoja. Radio-Hämeen eri ohjelmissa sääksen suojelu- ja tutkimushankkeet olivat esillä lukuisia kertoja.

Kainuun eri lehdissä oli useita pikku-uutisia, jotka koskivat Kainuun sääksen tekopesäohjelmaa. Projektin oli esillä myös Kainuun radion eri ohjelmissa. Merkittävin ohjelma radiossa oli 17.8.2013 ”Se oli kyllä tunne, tosi tunne”.

Elokuussa STT:n toimittaja kävi maastokäynnillä tutustumassa Kainuun sääksihankkeeseen. Vierailu johti ainakin kahdeksassa eri lehdessä julkaistuihin näyttäviin artikkeleihin.

Vesa Hyyryläinen vastasi Kainuun hankkeen tiedottamisesta.

Lapin lehdissä uutisoitiin varsin hyvin laadituin artikkelein satelliittisääksi Heikin muuttomatkaa ja talvehtimista Afrikassa, tiedottajana Heikki Kainulainen.

Kangasalan matkailuesitteessä 2013 oli tavanomainen lyhyt kuvallinen esittely sääksikeskuksesta.

7.2 Luennot, messut ja yleisötilaisuudet

Puolangan kirkko, 12.4.2013

- Puolanka -lehden 30-vuotisjuhlakonsertti, jonka tuotto lahjoitettiin Kainuun sääksen suojelutyöhön, **Vesa Hyyryläinen laulu ja Heljä Pylvänäinen piano**

Paltamo, Leader-toimintaryhmien kansainvälinen seminaari

- Kainuun sääksihankkeen esittely, **Vesa Hyyryläinen**

Talousmetsien monikäyttö, UPM:n biopolttoaineiden tuottajajenkilöstö 30.5.2013 Harviala, ympäristöjohtaja Timo Lehesvirta

- sääksi pesimälintuna suomalaisessa talousmetsässä, Juhani Koivu

Talousmetsien monikäyttö, Suomen Metsäyhdistyksen henkilökunta 10.6.2013 Harviala, ympäristöjohtaja Timo Lehesvirta (UPM)

- sääksi: talousmetsien linnuston helmi, Juhani Koivu

Talousmetsien monimuotoisuus 9.6.2013 (Evo/Harviala)

Suomen Metsäyhdistyksen ja UPM:n järjestämä täydennyskoulutustilaisuus biologian opettajille, luontoasiantuntija Juha-Matti Valonen
- sääksen tutkimus- ja suojelutyön esittely, Juhani Koivu

Elomessut 2013, Hämeenlinna, yhteisosasto KHLY:n ja HLSY:n kanssa

- sääksen suojelutyö oli esillä messuilla, Jorma Yrjölä, Markku Hyvärinen, Panu Villanen ja Juhani Koivu

Vanajavesikeskuksen järvitärskyt, Vaakuna Hämeenlinna 11.12.2013

- tekopesävideon ensi-ilta, Jorma Yrjölä ja Juhani Koivu

7.3 Näyttelyt

Vanha Talli, Tampere 14.5. – 2.6.2013

- sääksiaiheinen kuvanäyttely, Pasi Leinonen, Risto Mattila, Simo Loisa ja Klaus Olsen
- tekopesä, Juhani Koivu

Kuhmalahden kirjasto, Pohja, heinäkuu 2013

- karhuja ja sääksiä, Risto Mattila

7.4 Valmistettu info- ja myyntimateriaali

Itse tehdyt materiaalit:

- pönttöjä valmistettu noin 20 kpl
- yleisötornin infotaulut 8 kpl ripustettiin paikoilleen

Ulkopuolella valmistetut maksulliset tuotteet:

- säätiön hopeoitu merkki 500 kpl
- suojeluaiheinen tarra 500 kpl

8. Säätiön saamat lahjoitukset

8.1 Säätiön saamat materiaalilahjoitukset ja muu vastaava tuki

Wääksyn kartano, Pohtiolampi

- 1500 m lautaa, Sääksisäätiö ja Taigabird Oy
- lauta tullaan käyttämään kosteikon yleisötornin rakennustyöhön

8.2 Rahalliset lahjoitukset ja muut avustukset

Janne Heikkinen	20,00
Jukka Moilanen	20,00
Maatalousyhtymä Erkkilä	250,00
Anu Turku	150,00
Salolainen/Reitamo/Saksela	300,00
Puolanka-lehti	500,00
Karin Rautkari	250,00
Jaakko Ljokoi	1.200,00
Olli Saksela	100,00
Sakari Reitamo	150,00
Kizinha Säätiö	2.000,00
Heikki Kainulainen (yhteyshenkilönä, useita lahjoittajia)	4.400,00
Pertti Saurolan 75-vuotisjuhlakeräys (Juhani Koivu yhteyshenkilönä, useita lahjoittajia; jatkuu vuoden 2014 puolella)	15.200,00
Rahalliset lahjoitukset yhteensä	24.540,00

Juhani Koivu, (talkoolaisten ja säätiön vieraiden kahvituksia, materiaalihankintoja yms. pienmenoja, jotka toiminnanjohtaja maksanut omista varoistaan, mutta ei ole laskuttanut säätiöltä vaan lahjoittaa säätiölle)

648,00

8.3 Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenten matka- ym. kulut

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenet ovat yhä edellisten vuosien tapaan lahjoittaneet myös vuonna 2013 säätiölle kaikki eri hankkeiden yhteydessä heille syntyneet matkakustannukset.

Henkilöstön matkoja ovat olleet esimerkiksi työ-, kokous-, luento- ja erilaisten materiaalien kuljetusmatkat. Eniten matkakuluja on karttunut Pohtiolammen ylläpidosta aiheutuneista huolto- ja työmatkoista.

EU-hankkeet mahdollistivat vielä vuonna 2013 sekä Kainuussa että Hämeessä tekopesäprojektien matkakustannuksien sisällyttämisen näiden hankkeiden piiriin. Tämä oli merkittävä taloudellinen tuki näihin hankkeisiin aktiivisesti osallistuneille. Näin siitäkin huolimatta, että EU-hankkeiden piiriin ei saatu sisällytettyä läheskään kaikkia tekopesäprojektien vaatimia matkakustannuksia. Huomattava osa matkakustannuksista jäi edelleen pyyteetöntä linnustonsuojelua tekevien talkoolaisten kannettaviksi.

Säätiön henkilöstö on niin ikään edelleen lahjoittanut myös huomattavan osan heille säätiön töissä aiheutuneista sekalaisista pienkustannuksista säätiölle. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi tulostimien musteet, paperit, CD-levykkeet, osa postimaksuista sekä säätiön vieraiden ja talkoolaisten kahvitukset.

Säätiö kiittää kaikkia työnsä tukijoita.

9. Säätiön hakemat apurahat

Säätiö haki ulkopuolista rahoitustukea sääksen suojelu- ja tutkimustyössä käytettäväksi seuraavilta tahoilta:

Martta Helvi Toivosen rahasto

- koululaisten linturetket sääksikeskukseen
- retkien kuljetuskustannuksiin 2.960,00 €
- rahasto myönsi apurahan tähän tarkoitukseen
- yhteyshenkilöinä Panu Villanen ja Juhani Koivu

Kizinha-säätiö

- sääksen suojelutyön tukemiseen 2.000,00 €
- apuraha myönnettiin Sääksisäätiölle
- yhteyshenkilönä Juhani Koivu

Koneen säätiö

- sääksien satelliittiseuranta, eurooppalainen kouluyhteistyö
- haettiin 39.000,00 €
- säätiölle ei myönnetty ko. apurahaa
- yhteyshenkilönä Juhani Koivu

Suomen Kulttuurirahasto

- sääksien satelliittiseuranta, eurooppalainen kouluyhteistyö
- haettiin 45.000,00 €
- apurahoista tiedotetaan 28.2.2014
- yhteyshenkilönä Juhani Koivu

10. Merkkipäivät, edustukset ja huomionsoitukset

10.1 Merkkipäivät ja huomionsoitukset

Helmi-Irene Saurola 9.3.2013 75 v.

Säätiö muisti sääksen tutkimus- ja suojelutyön pitkäaikaista tukijaa luovuttamalla hänelle säätiön kunniakirjan n:o 17 ja sääksiaiheisen taulun. Juhani Koivu edusti säätiötä hänen merkkipäivätillaisuudessaan.

Harri Koskinen 27.3.2013 50 v.

Sääksisäätiö muisti ansiokasta kenttätöntehtijäänsä luovuttamalla hänelle Dick Forsmanin maalaaman sääksitaulun. Taulu luovutettiin hänelle Aulangon nuotiotulilla 6.4.2013. Paikalla oli noin 30 Harrin ja sääksen ystävää todistamassa tapahtumaa. Säätiötä tilaisuudessa edustivat Ilmari Häkkinen ja Juhani Koivu.

Jorma Kirjavainen 5.6.2013 50 v.

Kalabiologi Jorma Kirjavaista muistettiin hänen merkkipäivänään luovuttamalla hänelle Dick Forsmanin ”Sääksen pesällä” taulu. Taulun kävivät luovuttamassa Harri Koskinen ja Juhani Koivu.

Kangasalan kunnanjohtaja Jukka Mäkelä eläkkeelle 26.11.2013

Sääksisäätiö muisti kunnanjohtaja Jukka Mäkelää hänen siirtyessään eläkkeelle luovuttamalla hänelle sääksiaiheisen taulun. Tilaisuudessa säätiötä edustivat Markku Hyvärinen ja Juhani Koivu.

10.2 Muut edustukset

- **Vesa Hyyryläinen** on ollut säätiön edustajana ja sääksen lajisuojeluasiantuntijana useissa ohjaus- ja valmistelutyöryhmissä Kainuun maakunnan alueella
- säätiön toiminnanjohtaja on edustanut säätiötä Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksessä
- säätiön toiminnanjohtaja on edustanut säätiötä Asunto-osakeyhtiö Hämeentie 4:n yhtiökokouksissa ja neuvottelutilaisuuksissa
- **Markku Hyvärinen** on edustanut säätiötä Kanta-Hämeen lintutieteellisessä yhdistyksessä
- **Ilmari Häkkinen** on toiminut yhteyshenkilönä Vanajavesikeskuksen ja säätiön välillä

11. Annetut lausunnot, selvitykset ja ilmoitukset (vast.)**11.1 Lausunnot**

Säätiö on pyrkinyt ohjaamaan kaikki sille tulleet tuulivoimaa koskevat lausuntopyyntö Luonnontieteelliselle keskusmuseolle ja Pohjois-suomen osalta myös Vesa Hyyryläiselle.

Tästä huolimatta säätiölle on tullut vuoden aikana yli kaksikymmentä tiedustelua, jotka ovat koskeneet jonkin tasoisen sääksitiedon tahi lausunnon saamista joko tuulipuistojen perustamiseen tahi soiden hyötykäyttöön liittyvissä asioissa. Kirjallisia lausuntoja säätiö ei vuonna 2013 näistä asioista enää kirjoittanut, mutta antoi sen sijaan **maksutonta** konsulttiapua puhelimitse ja sähköpostitse.

Vesa Hyyryläinen on ottanut yksityisyrittäjänä hoidettavakseen monia tuulipuistoihin ja soiden hyödyntämiseen liittyviä konsulttitehtäviä, jotka koskevat sääksien pesäpaikkojen turvaamista kohdealueilla. Todettakoon tässä yhteydessä vielä kerran, että harrastajapohjaisen säätiön voimavarat eivät riitä tällaisten suurhankkeiden konsultointiin.

11.2 Tehdyt rikosilmoitukset

Kesällä 2013 Pohtiolammella kävi ennätysmäärä kalavarkaita. Suurin osa varkaiden käynneistä kohdistui Taigabird Oy:n onkialtaalle, mutta myös sääksien ravintokala-altailla käytiin ainakin neljä eri kertaa. Kahdesti varkaat jäivät kiinni suoraan altaan kameravalvonnan avulla, mutta varastoaltille kohdennettujen iskujen tekijöistä ei saatu mitään varmaa vihiä. Säätiö teki tihutyöntekijöistä kaksi rikosilmoitusta. Toinen tapaus eteni syyttäjälle saakka, mutta syyttäjä jätti syyttämättä, koska piti asiaa niin vähäpätöisenä. Toisen tapauksen tutkinta on vielä kesken. Juttu tuskin valmistuu koskaan, vaikka poliisille onkin toimitettu tekijöiden henkilötiedot ja kamerakuvat itse tapahtumasta.

Varkaukset ovat sikäli ikäviä, että niiden jälkiselvittelyyn tärväytyy toiminnanjohtajalta paitsi äärettömän paljon aikaa niin myös muita resursseja.

12. Säätiön kiinteä omaisuus ja asunto-osakkeet

12.1 Sääksikeskus

Sääksikeskus käsitti vuoden 2013 lopussa seuraavat rakennukset ja rakennelmat:

- Sarsan opastuskeskus ja sääksikeskus (päärakennus)
- huolto- ja toimistorakennus
- sääksitorni pitkospuineen (ns. yleisötorni); tornissa on viisi kuvauspaikkaa käsittävä kuvaajien osasto
- huoltosilta
- 6 kuvaus- ja tarkkailukojua
- 1 kuvaustorni
- 1 korkea kuvaustorni (4 kuvauspaikkaa), rakennettu kesällä 2012
- lasten leikkikenttä laitteineen, pienoiskolfrata (luovutettu Taigabird Oy:lle)
- 4 kevytrakenteista pientä ulkovarastoa
- 1 iso ulkovarasto
- 1 lintutorni (pihatorni), Taigabird Oy:n omistama

Kaikki rakennukset ja rakennelmat sijaitsevat Wääksyn kartanon omistamalla maalla, joka on vuokrattu säätiölle.

12.2 Asunto-osakkeet

Säätiö omistaa yksiön osoitteessa Hämeentie 4 B 24, Hämeenlinna. Yksiö on ollut vuokrattuna koko vuoden ajan.

13. Säätiön taloudellinen tila ja arvio säätiön talouden todennäköisestä kehitymisestä tulevan vuoden (2014) aikana

13.1 Eräitä säätiön talouden tunnuslukuja ja vireillä olevien hankkeiden arvioidut pääpiirteiset kustannukset

Säätiöllä oli vuoden 2013 päättyessä eri pankkitileillä yhteensä noin	52.956 euroa
Varoista rahastoidaan noin	40.000 euroa
.....	
Tuloja arvioidaan vuoden 2014 aikana karttuvan noin:	
- käyttövaroja pankkitileillä rahastosiirron jälkeen	12.956 euroa
- Kanta-Hämeen maakuntalinnun suojeluhanke	7.200 euroa
- Kainuun sääksen tekopesäohjelma (ei todellista tuottoa, koska Vesa Hyyryläinen on rahoittanut hankkeen kulut ensin itse)	(-3.000 euroa)
- asunto-osakkeen vuokratulot	3.900 euroa
- piilokojujen vuokratulot	19.000 euroa
- tekopesät	2.000 euroa
- sääksi- yms. tuotteiden myynti	2.000 euroa
- sekalaisia tuloja	500 euroa
Arvio vuoden 2014 tuloista yhteensä	47.556 euroa
=====	

Odotettavissa olevia merkittävimpiä menoja vuoden 2014 aikana:	
- asunto-osakkeen vastikkeet	1.400 euroa
- kalahankinnat	6.000 euroa
- reuhankinnat	2.000 euroa
- Kainuun tekopesäohjelma (omarahoitus)	(1.000 euroa)
- Hämeen tekopesäohjelma (omarahoitus)	(800 euroa)
- Pohtiolammen varastorakennusten maalaus	400 euroa
- apurahat 2014	2.500 euroa
- hallintomenoja (mm. vakuutusmaksut)	3.000 euroa
- Pohtiolammen ylläpitomenoja (mm. opas/huoltomies palkkausmenot jne.)	3.600 euroa
- sääksituotteiden hankinnat	2.800 euroa
- altaiden puhdistus ja saukkosuojaus	3.000 euroa
- lintuvesikosteikko, polut, info yms.	2.000 euroa
- luontomatkailukohteita esittelevä kirja	2.500 euroa
- varataan patotyömaahan ja vesistöjärjestelyihin (rahoitusta yritetään ulkopuolelta, hankkeen toteutus saattaa siirtyä vielä 2015 puolelle)	18.356 euroa
Arvio menoista yhteensä	47.556 euroa
=====	

Puskurirahasto muodostuu siis tässä vaiheessa vuodelta 2013 säästyneistä 12.956 euron suuruisista käyttövaroista.

Sääksien satelliittiseuranta ja kouluyhteistyö

Sääksien satelliittihankkeiden budjetointi on kokonaan ulkopuolella tässä esitetystä laskelmasta. Tämän hankkeen toteutuminen on sidottu kokonaisuudessaan haettujen apurahojen varaan.

12.2. Arvio säätiön talouden todennäköisestä kehittämisestä lähivuosien aikana

Säätiön parhaaksi tulonlähteeksi muodostui vuonna 2013 sääksikeskuksen piilokojujen vuokraaminen kuvaajille. Sääksikuvaus on yhä edelleen erinomainen luontomatkailutuote. Vuoden 2014 kojuvaraukset kävivät kaupaksi parhaiden aikajaksojen osalta muutamissa minuuteissa, kun varauskalenteri avattiin. Kuvauspaikkoja on kuitenkin pakko alkaa kehittää nykyvaatimusten mukaiselle tasolle. Seuraavaksi on rakennettava mahdollisuus vedenalaiseen kuvaukseen. Myös perinteisten piilokojujen palvelutasoa on parannettava.

Kuvausmaksuina saatavat tulot saattavat parhaassa tapauksessa nousta noin 20.000 euron suuruusluokkaan kesäkaudella. Näin saatavista tuloista menee kuitenkin noin puolet kalojen, kalarehujen ja altaiden suojamateriaalien hankintaan. Niin ikään kohteen huoltomiehen palkkakulut on irrotettava ko. tuloerästä.

Tämä tulolähde on siis säätiölle sinänsä erinomaisen hyvä ja merkittävä, mutta se on myös äärimmäisen riskialtis. Riskinä on nähtävä: ravintokalojen huono saatavuus, kalarehun jatkuva hinnannousu, rajut kevättulvat, kuivat kesät, Wääksynjoen vedenjuoksumuus uusien säännösten mukaan, saukkojen aiheuttama kalahävikki talvisin, kalavarkaudet, ilki-valta, kuvaajien yhä kasvavat vaatimukset kuvauspaikkojen suhteen yms. ulkoiset tekijät, joita on runsaasti tässä lueteltujen lisäksi. Kovalla työllä toimintaa voidaan kuitenkin edelleen kehittää ja pitää tämä ainutlaatuinen tuote kilpailukykyisenä maamme luontokuvauskohteiden tihenevässä verkostossa.

Säätiön muiden tulojen muodostama tiekartta on pysynyt liki sellaisenaan, miksi se muutamia vuosia sitten hahmoteltiin, piirrettiin. Erilaiset ”sääksituotteet”, linnunpöntöt ja joissakin tapauksissa rakennettavat tekopesät muodostavat tämän tuoteryhmän. Tässä mainittujen tuotteiden kaupallinen kehittäminen ja markkinointi, on säätiössä kuitenkin täysin alkeellisella tasolla. Tuotekehittelyyn ja markkinointiin pitäisi vastedes pystyä irrottamaan lisäresursseja, jotta säätiön tämä varainhankintasektori ei näivettyisi T-paita tasolle.

Pitkään jatkunut taloudellinen lama on omiaan vaikeuttamaan pienen säätiön talouden lujittamista. Maamme taloudellisen tilanteen vaikeuksista huolimatta on nähtävä, että säätiö pystyy, toki täysin talkootyöhön tukeutuen, jatkamaan tärkeätä työtään, mikäli vuosibudjetit mitoitetaan myös tulevina vuosina noin 30.000 euron suuruusluokkiin.

Säätiön toiminnallisena ja taloudellisena lippulaivana on pidettävä Kangasalan Pohtiolammella sijaitsevaa sääksikeskusta. Sääksikeskusta on nyt ylläpidetty ja kehitetty vuodesta 1995 lähtien. Ylivertaisen hieno asia on ollut se, että säätiö on saanut oman ”etätyöpisteen” Kainuuseen. Tämä tuli mahdolliseksi, kun Vesa Hyyryläinen muutti Paltamoon ja otti vastuun koko Kainuun maakunnan sääksihankkeiden ylläpidosta ja kehittämisestä.

Kainuun sääksien tutkimus- ja suojeluhankkeiden myötä on nyt saatu lisättyä maantieteellistä ulottuvuutta ratkaisevalla tavalla säätiön kenttätöihin. Tämä hanke on mahdollistanut jo kansainvälistä yhteistyötäkin, kun italialaiset sääksitutkijat ovat olleet Vesa Hyryläisen mukana kuvaamassa sääksen tekopesähankkeita. Yhteistyölle on tietävästi odotettavissa jatkoa.

Pohtiolammen uusi kosteikko saattaa tuoda oleellisesti lisäväriä kohteen kiinnostavuuteen. Jos linnut ottavat kosteikon omakseen, niin ainakin sääksikeskuksessa vierailevien lintuharrastajien määrä lisääntyy. Myös Suomen Riistakeskus on ilmoittanut käyttävänsä tätä uutta kosteikkoa esimerkikohteenä omassa kolutustoiminnassaan. Kosteikon huolto- ja ylläpitovastuu pyritään säilyttämään Taigabird Oy:lle, koska säätiön voimavarat eivät siihen riitä. Kosteikko on kuitenkin erinomainen lisätekijä sääksikeskuksen toiminnan kokonaisvaltaista kehittämistä ajatellen.

Monet ennusmerkit viittaavat siihen, että harrastajapohjaisen Sääksisäätiön tekemän pyyteettömän lajisuojelutyön merkitys on tulevana vuosina yhä korostuva. Uskomme vilpittömästi, että Sääksisäätiö pystyy myös vastedes tukemaan maamme ympäristöhallintoa tässä lajisuojelun vaativassa ja meitä kaikkia koskettavassa tärkeässä tehtävässä. Säätiön tehtäväkuva on kuitenkin muotoutunut jo niin laajaksi ja hallinnoltaan suuritöiseksi, että palkatun toiminnanjohtajan löytäminen on säätiön hallituksen seuraava keskeisin tehtävä.

Säätiön puheenjohtaja

Ilmari Häkkinen

Säätiön toiminnanjohtaja

Juhani Koivu